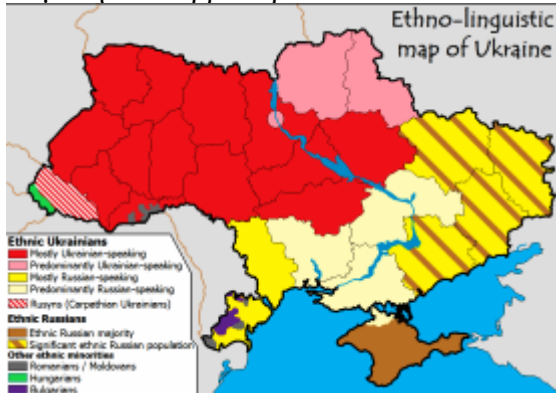

Που οδηγείται η Ουκρανία;

Πέμπτη 27 Φεβρουαρίου 2014

Τα νέα δεδομένα που προέκυψαν μετά τις πρόσφατες εξελίξεις στην Ουκρανία ευνοούν τις επιδιώξεις της αντιπολίτευσης και δημιουργούν στα δυτικά ΜΜΕ την «ψευδαίσθηση» ότι η χώρα οδηγείται προς τη σωστή κατεύθυνση. Αυτή η πρώτη εκτίμηση για την παρούσα κατάσταση απέχει σημαντικά από την πραγματικότητα, καθώς η χώρα αντιμετωπίζει κενό εξουσίας, η αστυνομία έχει ταχθεί στο πλευρό των διαδηλωτών, ο στρατός προς το παρόν δηλώνει ουδέτερος και η χώρα οδηγείται προς άγνωστη κατεύθυνση. Στις κατεχοχόν ρωσόφωνες περιοχές ανατολικά του Κιέβου, οι υποστηρικτές του Γιανουκόβιτς αμφισβητούν τη νομιμότητα του κοινοβουλίου και του υπηρεσιακού προέδρου, ωστόσο τάσσονται κατά της διάλυσης της Ουκρανίας.

Η πολυπόθητη συμφωνία της 21ης Φεβρουαρίου, η εγκατάλειψη του προεδρικού θώκου από το Γιανουκόβιτς, αλλά και η πρόταση των ΗΠΑ και της Βρετανίας για οικονομική βοήθεια από το ΔΝΤ ή από την ΕΕ δεν συνιστούν τη λύση των μειζόνων εθνικών προκλήσεων που ταλανίζουν τον ουκρανικό λαό. Απλά, συνιστούν το «δέλεαρ» προκειμένου η χώρα να αποφασίσει ότι το μέλλον της ανήκει στη Δύση και συνεπώς να εξυπηρετηθούν τα συμφέροντα των δυτικών εξωτερικών δρώντων. Κάτι ανάλογο είχε συμβεί και από ρωσικής πλευράς, όταν η Μόσχα έλαβε την απόφαση να επενδύσει 15 δισεκατομμύρια δολάρια σε ουκρανικά ομόλογα, προκειμένου να διατηρήσει το Κίεβο στη σφαίρα της δικής της επιρροής.

Λανθασμένα, η παρούσα κατάσταση θεωρείται ως μια επιτυχία της αντιπολίτευσης. Κάλλιστα, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «πύρρειος νίκη». Ήδη, η χώρα τυπικά έχει εισέλθει σε μια προεκλογική περίοδο, κατά την οποία είναι προφανές ότι θα ενταθεί η αντιπαράθεση μεταξύ των αντίπαλων φιλοδυτικών και φιλορωσικών πολιτικών δυνάμεων. Επομένως, η διαφαινόμενη εκτόνωση της κρίσης εκτιμάται ότι θα είναι προσωρινή, εξαιτίας αφενός του όρου της συμφωνίας που προβλέπει τη διεξαγωγή πρόωρων εκλογών, αφετέρου της υφιστάμενης κρίσης ταυτότητας, η οποία είναι σχεδόν αδύνατον να υπερκερασθεί.

Παραδόξως, στην παρούσα φάση, το μόνο που δεν χρειάζεται η Ουκρανία είναι τόσο η διεξαγωγή προεδρικών και βουλευτικών εκλογών όσο και η επιστροφή της Γιούλια Τιμοσένκο στα πολιτικά δρώμενα. Όποιο κόμμα κι αν επικρατήσει στις επικείμενες εκλογές είναι «καταδικασμένο» να υποστηρίξει τα συμφέροντα των εξωτερικών δρώντων, δηλαδή της Ρωσίας, της ΕΕ ή των ΗΠΑ, και όχι τα εθνικά συμφέροντα. Επιπρόσθετα, είναι σαφές ότι η αποδοχή από το σύνολο του ουκρανικού λαού μιας

ισχνης μονοκομματικής κυβέρνησης ή κυβέρνησης συνασπισμού, που εκ των πραγμάτων θα ακολουθήσει φιλοδυτική ή φιλορωσική εξωτερική πολιτική, συγκεντρώνει ελάχιστες έως μηδενικές πιθανότητες.

Δεδομένου ότι η εξωτερική πολιτική, η οικονομία, το έλλειμμα εσωτερικής ασφάλειας και η εν δυνάμει απειλή ενός εμφύλιου συνιστούν τα μείζονα προβλήματα της Ουκρανίας, γίνεται προφανές ότι απαιτείται ο σχηματισμός και η λειτουργία για μακρά χρονική περίοδο μιας κυβέρνησης εθνικής ενότητας, τα μέλη της οποίας θα ασχοληθούν ουσιαστικά με την επίλυση αυτών των προβλημάτων.

Οι ηγετικές φυσιογνωμίες της αντιπολίτευσης

Ως ισχυρός διεκδικητής για την προεδρία θεωρείται πλέον ο πρώην πρωταθλητής πυγμαχίας βαρέων βαρών Βιτάλι Κλίτσκο του φιλοευρωπαϊκού κόμματος «Ουκρανική Δημοκρατική Συμμαχία για τη Μεταρρύθμιση» (Ukrainian Democratic Alliance for Reform - UDAR). Σε αντίθεση με πολλούς άλλους πολιτικούς της Ουκρανίας, δεν έχει εμπλακεί ή έστω δεν έχει κατηγορηθεί για σκάνδαλα διαφθοράς. Επιπρόσθετα, υπήρξε ο κύριος επικριτής της κυβέρνησης Γιανουκόβιτς και έχει προβληθεί ιδιαίτερα από τα δυτικά και εγχώρια ΜΜΕ.

Από την πλευρά της, η Γιούλια Τιμοσένκο φαίνεται να διατηρεί αρκετούς συμμάχους στο ουκρανικό κοινοβούλιο, αλλά η χρονική περίοδος κατά την οποία διετέλεσε πρωθυπουργός μετά την «Πορτοκαλί Επανάσταση» κρίνεται από πολλούς ως αμφιλεγόμενη. Πράγματι, μια μεγάλη μερίδα των ακτιβιστών της αντιπολίτευσης δεν την θεωρούν ως ηρώίδα και διερωτούνται ποιος θα είναι ο ρόλος της στη μελλοντική διακυβέρνηση της χώρας. Μάλιστα, δεν είναι καθόλου απίθανο να προκύψει οξεία αντιπαράθεση μεταξύ των δύο κορυφαίων συμμάχων της Τιμοσένκο. Δηλαδή, του υπηρεσιακού προέδρου της Ουκρανίας Αλεξάντερ Τουρτσίνκοφ και του ηγέτη του κόμματος της Πατρίδας (Fatherland) που ίδρυσε η Τιμοσένκο, Αρσένι Γιάτσεινιουκ. Παρότι κατά τις πρόσφατες διαδηλώσεις ο Γιάτσεινιουκ υπήρξε περισσότερο δραστήριος και πρωτοστάτησε στις διαπραγματεύσεις για τη συμφωνία της 21ης Φεβρουαρίου, εντούτοις ο Τουρτσίνκοφ φαίνεται ότι βρίσκεται πιο κοντά στην εξουσία.

Άλλη μια σημαντική ηγετική φυσιογνωμία της αντιπολίτευσης είναι ο φιλοευρωπαίος πολυεκατομμυριούχος και σύμμαχος της Τιμοσένκο, Πέτρο Ποροσένκο, γνωστός ως «βασιλιάς της σοκολάτας της Ουκρανίας» ή και «Τσε Γκεβέρα», που αντιτάχθηκε στο Γιανουκόβιτς και στο παρελθόν διετέλεσε υπουργός Εξωτερικών και υπουργός Εμπορίου.

Τέλος, ο ηγέτης του ακροδεξιού κόμματος Ελευθερία (Svoboda), Όλεχ Τιαχνίμποκ, που επίσης έχει διαδραματίσει ένα σημαντικό ρόλο στις διαδηλώσεις. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το Svoboda ευρέως θεωρείται ως εξτρεμιστικό κόμμα στις ρωσόφωνες περιοχές, είναι το τέταρτο μεγαλύτερο κόμμα στο κοινοβούλιο και παραδοσιακά υποστηρίζεται από τους εθνικιστές της δυτικής Ουκρανίας.

Πιθανές δυσοίωνες εξελίξεις

Αυτό που θα πρέπει να αναμένουμε στη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου είναι η έντονη παρεμβατικότητα τόσο του Βερολίνου και της Μόσχας, όσο και της Ουάσιγκτον με την υποστήριξη του Λονδίνου. Οι εν λόγω εξωτερικοί δρώντες, επιδιώκοντας να εντάξουν τις αντιπολιτευόμενες δυνάμεις στη σφαίρα επιρροής τους, θα οξύνουν τον υφιστάμενο διχασμό με αποτέλεσμα την αύξηση της εσωτερικής συγκρουσιακής

κατάστασης. Φυσικά, αν οι εξελίξεις οδηγηθούν προς αυτή την κατεύθυνση, τότε επόμενη ουκρανική κυβέρνηση θα καταρρεύσει σύντομα.

Σε περίπτωση κατά την οποία αποδειχθεί ως μη βιώσιμη η επόμενη ουκρανική κυβέρνηση, τότε θα πρέπει να αναμένουμε μια σειρά «δραματικών» εξελίξεων, όπως:

- Τη συνέχιση της συγκρουσιακής κατάστασης και την αύξηση του ελλείμματος της εσωτερικής ασφάλειας.
- Τον πολλαπλασιασμό των ανθρώπινων απωλειών.
- Την πιθανή εμφάνιση μαζικών μεταναστευτικών ρευμάτων, κυρίως προς την κεντρική Ευρώπη.
- Την περαιτέρω επιδείνωση της ουκρανικής οικονομίας.
- Την αύξηση της επιρροής των εξωτερικών δρώντων, που αναδεικνύει και οξύνει τον εθνικό διχασμό.
- Σε δεδομένη στιγμή, τη διακοπή για μικρό ή μεγάλο χρονικό διάστημα της ροής υδρογονανθράκων από τη Ρωσία προς την Ευρώπη μέσω της Ουκρανίας, γεγονός που θα επιδεινώσει την περιφερειακή ενεργειακή ασφάλεια.
- Τέλος, βραχυ-μεσοπρόθεσμα, την απευκταία αλλά πιθανή διεξαγωγή εμφυλίου πολέμου και τη διχοτόμηση της χώρας.

Όλα αυτά συνιστούν μελλοντικά δυσοίωνα σενάρια, τα οποία όμως θα μπορούσαν να αποφευχθούν αν η εθνική συμφιλίωση κυριαρχούσε ως σύνθημα μεταξύ των αντιπολιτευόμενων δυνάμεων και αποφασιζόταν η σύσταση μιας κυβέρνησης εθνικής ενότητας, που θα λειτουργούσε για όσο διάστημα απαιτούνταν. Κάτι τέτοιο όμως δεν διαφαίνεται. Σήμερα, ο σχηματισμός της προσωρινής κυβέρνησης εθνικής ενότητας δεν αποβλέπει στη συνοχή του ουκρανικού λαού και της σταθερότητας, παρά μόνο στην προετοιμασία και τη διεξαγωγή των πρόωρων εκλογών.

Βασίλης Γιαννακόπουλος

Άρθρο του GeoStrategy στο ΠΟΝΤΙΚΙ